

Kriminalomsorgens regioner
Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter KRUS

Rundskriv

Nr:
KDI 9/2020

Vår ref:

Dato:
18.05. 2020

RUNDSKRIV FOR FUNKSJON SOM KVINNEANSVARLIG I KRIMINALOMSORGEN

1. Bakgrunn og regelverk

Det følger av kriminalomsorgens strategi for kvinner i varetekt og straffegjennomføring, at det skal etableres en kvinneansvarligordning ved alle enheter (friomsorgskontor og fengsler) som tar imot både kvinnelige og mannlige innsatte. Dette rundskrivet gir føringer for funksjonen.

Det fremgår av FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter artikkel 3. at kvinner og menn har lik rett til beskyttelse av sine menneskerettigheter. Det vises også til den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 14. De europeiske fengselsreglene har egne regler for behandling av kvinnelig innsatte jfr. tredje avsnitt regel 34.

Studier viser høy forekomst av levekårsproblemer og psykiske lidelser blant kvinnelige innsatte (Friestad og Hansen 2004, Cramer 2014). En studie fra 2010 viste at fire av ti kvinnelige innsatte hadde blitt misbrukt som barn, åtte av ti hadde vært alvorlig deprimert før innsettelse og seks av ti fortalte om alvorlige rusproblemer som medførte økonomiske og helsemessige utfordringer (Kvinnelige innsatte og sosial marginalisering, Amundsen, 2010).

Likestilling og diskrimineringsloven §6 fastsetter et generelt forbud mot diskriminering, blant annet på bakgrunn av kjønn. I enkelte unntakstilfeller er forskjellsbehandling på grunn av kjønn likevel tillatt, jfr. lovens §9. Forskjellsbehandlingen må i tilfellet ha et saklig formål, den må være nødvendig for å oppnå formålet og den må ikke være uforholdsmessig inngripende for den eller de som utsettes for forskjellsbehandlingen. Kriminalomsorgen skal hindre diskriminering mellom kvinner og menn, og skal sørge for at hensynet til kvinners behov vurderes og vektlegges i samsvar med gjeldende regelverk.

2. Kvinneansvarlig – funksjonens formål

Postadresse:
Postboks 694

4302 Sandnes

Besøkadresse:
Solheimsgata 21, 2000
Lillestrøm

Telefon: 404 38 800
Telefaks: 404 38 801

Org.nr: 911 830 868

Saksbehandler:
Alnæs Øyvind seniorrådgiver KDI

E-post: Postmottak-
8005@kriminalomsorg.no

Funksjonen som kvinneansvarlig i kriminalomsorgen er et av virkemidlene som er besluttet for å sikre at kriminalomsorgen ivaretar kvinneperspektivet og sikrer kvinner likeverdige forhold som menn.

Enhetsleder er ansvarlig for at ordningen blir etablert og at det tilrettelegges for utøvelsen av funksjonen. Kvinneansvarlig skal ha en koordinerende rolle i spørsmål knyttet til ivaretagelse av kvinners behov i kriminalomsorgen. Det innebærer at kvinneansvarlig skal fremme kvinneperspektivet i sin enhet og være en pådriver i enheten når det gjelder kunnskap om kvinner og straffegjennomføring.

Kvinneansvarlig har særlig ansvar for å informere om og synliggjøre kvinners behov, og at det innarbeides gode rutiner i enheten for å ivareta kvinners behov og rettigheter under straffegjennomføringen.

2. Hvem kan være kvinneansvarlig?

Funksjonen som kvinneansvarlig kan være tillagt enhver ansatt i kriminalomsorgen. Det avgjørende er at vedkommende har personlig egnethet og engasjement for rollen. Av hensyn til sammenheng og kontinuitet i arbeidet, bør ansvaret for ivaretagelsen av funksjonen ikke spres på mange tilsatte, slik at det er tydelig hvem på enheten som fyller denne rollen.

Kvinneansvarlig må inneha kunnskap og kompetanse om gjeldende lover og regler for gjennomføring av straff og fengsling av kvinner, samt rutiner, prosedyrer og strategier i arbeidet med kvinner. Videre må man ha kunnskap om barn og familiers situasjon når et kvinnelig familiemedlem gjennomfører straff. Kvinneansvarlig må ha kunnskap om aktuelle offentlige og frivillige hjelpeinstanser og aktører for kvinner.

Enhetsleder er ansvarlig for at kvinneansvarlig får tilbud om nødvendig opplæring. Det er forventet at kvinneansvarlig deltar på nasjonale og regionale samlinger for kvinneansvarlige.

3. Målgruppen for kvinneansvarliges arbeid

Målgruppen for kvinneansvarliges arbeid er kvinner som er i varetekt eller gjennomfører straff.

En viktig del av kvinneansvarliges oppgave er informasjonsarbeid, og målgruppen for dette arbeidet er ansatte i kriminalomsorgen og etatens samarbeidspartnere, herunder aktørene i straffesakskjeden, forvaltningssamarbeidspartnere og frivillige organisasjoner.

4. Kvinneansvarliges oppgaver og funksjoner

Kvinneansvarlig skal ha en koordinerende funksjon for å sikre at hele enheten ivaretar kvinneperspektivet i tråd med gjeldende regelverk og intensjonene i kriminalomsorgens strategi på området. Det er derfor ikke nødvendigvis den kvinneansvarlige som ivaretar de enkelte oppgavene knyttet til kvinner under kriminalomsorgens ansvar, men vedkommende skal ha et overordnet perspektiv og være en pådriver for dette arbeidet internt.

Kvinneansvarlig ved hver enhet skal gis rom og mulighet for å utvikle funksjonen i samsvar med lokale behov. Sentrale oppgaver for kvinneansvarlig vil være å:

- kartlegge kvinners og den enkelte kvinnes behov ved enheten
- sørge for at kvinnelige innsattes behov ivaretas og sikres når det utvikles praksis og rutiner i kriminalomsorgen
- opparbeide seg kompetanse, bistå med informasjon, råd og veiledning om kvinner, deres rettigheter og deres behov under straffegjennomføring og fengsling.
- sørge for at aktuelt informasjonsmateriale (på ulike språk) er tilgjengelig for ansatte, domfelte, pårørende og eventuelt andre.
- utarbeide og følge opp rutiner for samhandling med offentlige, private og frivillige samarbeidspartnere.
- ha et spesielt fokus på områder der det er risiko for seksuell trakassering og komme med forslag til tiltak som kan forebygge seksuell trakassering i enheten
- ha en nær dialog og samarbeid med barneansvarlig for å legge til rette for at både mødre og barn opplever gode relasjoner under straffegjennomføring

5. Ikrafttredelse

Rundskrivet iverksettes straks.

Heidi Bottolfs
avdelingsdirektør

Øyvind Alnæs
seniorrådgiver